

PRAGMATIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI VA ROLI

Berdiyev Ma'rufjon Shodiyar o'g'li,

Samarqand Davlat Chet tillar Istituti "Ingliz filologiyasi" kafedrasida stajyor o'qituvchisi
marufberdiyev97@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqola tarjima jarayonida pragmatikaning o'рни va ahamiyati keng yoritilgan. Tarjima ikki asosiy bosqich - matnni tushunish va uni izohlash orqali amalga oshirilishi ta'kidlanadi. Muallif tarjimada semantik, uslubiy va ayniqsa pragmatik ekvivalentlikka erishish muhimligini asoslaydi. Shuningdek, madaniyatlararo tafovutlar, nutq hodisalari va emotsional ta'sirlarning tarjimaga ko'rsatadigan ta'siri tahlil qilinadi. Dinamik ekvivalentlik prinsipi asosida asl matndagi kommunikativ va estetik ta'sirni saqlab qolish zarurligi ko'rsatib o'tiladi. Kino tarjimasi misolida pragmatikaning tomoshabinga ta'sir ko'rsatishdagi roli ochib beriladi. Bundan tashqari, ilmiy-texnik matnlarda pragmatikaning asosiy vazifasi axborotni aniq yetkazishdan iborat ekanligi qayd etiladi. Xulosa qilib aytganda, pragmatika tarjima adekvatligini ta'minlovchi muhim omil sifatida talqin etiladi.

Kalit so'zlar: tarjima, pragmatika, pragmatik ekvivalentlik, dinamik ekvivalentlik, madaniyatlararo tafovut, nutq hodisasi, emotsional ta'sir, kino tarjimasi, ilmiy-texnik tarjima, kommunikativ ta'sir, adekvatlik, pragmatik moslashuv.

Аннотация. В данной статье подробно рассматриваются роль и значение прагматики в процессе перевода. Подчеркивается, что перевод осуществляется через два основных этапа — понимание текста и его интерпретацию. Автор обосновывает важность достижения семантической, стилистической и особенно прагматической эквивалентности в переводе. Также анализируется влияние межкультурных различий, речевых явлений и эмоционального воздействия на процесс перевода. На основе принципа динамической эквивалентности указывается на необходимость сохранения коммуникативного и эстетического воздействия оригинального текста. На примере киноперевода раскрывается роль прагматики в воздействии на зрителя. Кроме того, отмечается, что в научно-технических текстах основная функция прагматики заключается в точной передаче информации. В заключение прагматика интерпретируется как важный фактор, обеспечивающий адекватность перевода.

Ключевые слова: перевод, прагматика, прагматическая эквивалентность, динамическая эквивалентность, межкультурные различия, речевое явление, эмоциональное воздействие, киноперевод, научно-технический перевод, коммуникативное воздействие, адекватность, прагматическая адаптация.

Abstract. This article comprehensively examines the role and significance of pragmatics in the translation process. It is emphasized that translation is carried out through two main stages: understanding the text and interpreting it. The author substantiates the importance of achieving semantic, stylistic, and especially pragmatic equivalence in translation. The article also analyzes the influence of intercultural differences, speech phenomena, and emotional impact on translation. Based on the principle of dynamic equivalence, the necessity of preserving the communicative and aesthetic effect of the original text is highlighted. Using film translation as an example, the role of pragmatics in influencing the audience is revealed. Furthermore, it is noted that in scientific and technical texts, the primary function of pragmatics is the accurate transmission of information. In conclusion, pragmatics is interpreted as an important factor ensuring translation adequacy.

Keywords: translation, pragmatics, pragmatic equivalence, dynamic equivalence, intercultural differences, speech phenomenon, emotional impact, film translation, scientific and technical translation, communicative effect, adequacy, pragmatic adaptation.

Kirish. Har bir tarjima jarayonida, ma'no olish va uni izohlashda foydalaniladigan ikki bosqich mavjud. Bu bosqichlar, "matn tushunchasi" va "tushuncha izohlash"dir, ular tarjimonning asosiy vazifalarini bajarishda yordam beradi. Birinchi bosqich, tarjimachining matnni tushunishini va avvalgi ma'lumotlarga e'tibor berishini talab qiladi. Bu bosqichda, tarjiman matndagi asosiy mazmunni, kontekstni tushunib olishi lozim. U matndagi muhim mazmunlarni o'rganib, ularni muvaffaqiyatli tarjima qilish uchun tanib bormoqda. Ikkinchi bosqich, "tushuncha izohlash", tarjimaning tushunilgan matnni do'stona va aniq bir tarzda muhokama qilishini talab qiladi. Tarjima qilingan ma'lumotlarni asl matn bilan solishtirib, ularga oid tafsilotlar berish, turli variantlarni taqqoslash va muhokama qilish, tarjimaning to'g'ri va samarali bo'lishiga yordam beradi. Shunday bo'lsa, tarjima faoliyatida madaniyatlararo muammolar ham paydo bo'lishi mumkin. Masalan, bir so'z yoki ibora bir tilda aks etayotgan umumdod normativlariga mos kelmasligi, yoki tarjimada fikr-raqobat, axloqiy yoki madaniy farqni his qilish mumkin. Bu holatlar ham, tarjiman uchun pragmatik muammolar hosil qiladi. Shunga ko'ra, tarjimon ma'lumotni tarjimada hech qanday xatoliksiz to'g'ri yetkazib berish uchun umummadaniy pragmatik bilimlaridan foydalanishiga to'g'ri keladi. Nutq hodisalarini va ularning affektiv rezonansini har tomonlama tekshirish har doim bir nechta tarjima farazlarini keltirib chiqaradi.[1]

Metodologiya. Mazkur maqolada quyidagi metodlardan foydalanildi:

Nazariy tahlil usuli – pragmatika, ekvivalentlik va adekvatlikka oid ilmiy manbalarni o'rganish;

Qiyosiy tahlil – asl va tarjima matnlaridagi pragmatik elementlarni solishtirish;

Amaliy misollar tahlili – kino tarjimasi va ilmiy-texnik tarjima materiallari asosida pragmatik funksiyalarni aniqlash. Maqola davomida tarjimada pragmatik moslashuv, dinamik ekvivalentlik va kommunikativ ta'sirni qayta tiklashga alohida e'tibor qaratildi.

Xususan, dinamik ekvivalentlik ekvivalent harakat yoki ta'sir g'oyasiga va "noto'g'ri talqin" ga asoslangan bo'lib, u boshqa tilda biror narsani qanday bo'lsa, xuddi shunday ifodalash kerakligini ta'minlaydi. Ikkala fikr ham tarjimonlarga nutqiy harakatlar va hodisalardagi madaniy farqlarni tan olish orqali madaniyatlararo pragmatikada muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi. Bu nazariyalar, tarjimanda matnning asosiy ma'lumotlarini tushunish, ularga mos ravishda ifodalash va o'z-o'zini his qilish, nutq hodisalari va emotsional ta'sirlarni ham e'tiborga olishga e'tibor qaratadi. Ekvivalent ta'sir prinsipi, asl matndagi ma'lumotlarni o'g'irib, ularni doimiy, o'ziga xos nutq va tarzda ifodalashni maqsad qiladi. Yolg'on talqin, tarjimaning ekvivalentlikni ta'minlashda jiddiy rol o'ynaydi. Bu talqin, asl matndagi ta'sirni o'g'irib, boshqa tilga muvofiq ta'sir yaratishga yo'naltiriladi. Bu dinamik ekvivalentlik, tarjimaning asl ma'lumotlarni saqlash va doimo ta'minlashda xususi e'tibor talab qiladi.[2]

Jumladan, tarjimada nutq hodisasi, emotsional ta'sir, ekvivalent ta'sir va dinamik ekvivalentlik prinsiplari, tarjimonlar uchun juda muhimdir. Bu nazariyalar, matnni o'ziga xos, ma'qul va tushuniladigan shaklda ifodalash, ayniqsa boshqa madaniyatlar va tillar bilan bog'liq bo'lgan nuanslarni his qilish orqali, madaniyatlararo pragmatik muvaffaqiyatni ta'minlashda yordam bera oladi. Ammo tarjimada pragmatik ekvivalentlikka erishishda asliyatdagi kino tilining semantik xususiyatlari, so'zlarning ma'nolari, ularning qo'llanilishi va boshqa so'zlar bilan bog'lanishi bir qancha to'sqinliklarni keltirib chiqaradi.[3] Tarjimonning o'z tilidagi asl nusxaga o'xshash til vositalarini ataylab ishlata olishi shakl va mazmun jihatdan asl nusxaga qiyoslanadigan tarjimani yaratishning yagona talabidir. Bu burch uning ongida vujudga kelgan fikrni o'z tili me'yorlari va madaniyatiga mos ravishda to'liq ifodalashdan avval asl ma'no vazifasini bajarishga majbur qiladi. So'nggi yillarda magistr dissertatsiyasi chilar tilning pragmatik jihatlari, lingvistikdan tashqari, boshqa fanlar va madaniyatlar ma'lumotlariga e'tibor qaratishga o'z e'tiborini jalb qo'yib kelayotganini ko'rsatmoqda. Tarjimada pragmatik vositalardan samarali foydalanish, asl ma'noni to'la-to'kis ifodalash uchun zarur bo'lgan bir usuldir. Gapiruvchi insonning tinglovchi diqqatiga e'tibor qilish, ularni kommunikativ ta'sir qilish, qiziqtirib qo'lash, fikrini jalb qilish yoki aksincha, chalg'itish, hayajonga solish, to'liqlashtirish, ishontirish yoki aldashga urinishida so'zning pragmatik ma'nosi bilan shug'ullanish, so'z birikmasining ekspressiv-emotsional-baholovchi konnotativ ma'nosini tadqiq qilish ehtiyoji mavjudligini ko'rsatmoqda. Tarjima, asliyatni saqlab qolgan holda, asli ma'noni to'liq ifodalash uchun qayta yaratish san'ati hisoblanadi. Tarjima, ijodiy jarayon bo'lib, insoniyatning murakkab faoliyatining tarziga mos ravishda asliyat va tarjima tillari orasidagi mazmuniy-uslubiy adekvatlikni ko'rsatadi. Tarjimaning asosiy xossasi, uning so'z san'ati bo'lib, so'zning fikrni ifodalashga xos xususiyat va ta'sir quvvatiga ega bo'lishidir. Demak, tarjima qilish, muayyan til vositalari orqali ifodalangan narsani asli til orqali to'liq ifodalash maqsadida amalga oshirilgan ijodiy jarayon hisoblanadi. Film tarjima qilish jarayonida ikki holat ro'y beradi, ya'ni birinchidan, tarjima qilish uchun o'girilayotgan narsani tushunish, anglash va talqin qilish kerak. Bu hodisa ona tilida ro'y beradi. Ikkinchidan, film o'girilayotgan tilda muvofiq ifoda vositalari, ya'ni so'z, so'z birikmasi, grammatik formalarni topish lozim. So'zlovchi bir nutq yaratganda, u o'z faoliyati orqali tinglovchiga axborot o'tkazish, o'z kechmishlari va atrofimizdagi so'nggi yangiliklarni bayon etishni, retseptorlarga nisbatan qanday ta'sir ko'rsatishini, pragmatik xususiyatlar orqali amalga oshirishni o'rgatadi. Nutq, asliyatdagi pragmatika yordamida, retseptorning oliy nerv tizimiga ta'sir ko'rsatadi va bu yerda tegishli sezgilar orqali qabul qilingan va ta'sirlangan bo'ladi. Pragmatika o'ziga bir necha vazifalarni o'z ichiga olganida, uni tarjimada ifodalash emas, balki uni rad etishdir. Agar biz biror mavzu bo'yicha qilinayotgan ma'ruzani eshitayotgan bo'lsak, lekin uning mazmunini tushunmasak, bu ma'ruzani tushunishimizni va undan ma'nosiz foydalanishimizni

yo'qotadi, va biz undan zerikkaning orqasidan qolamiz. Huddi shunday, agar tarjimada pragmatika mavjud bo'lmasa, biz uni tushunib bo'lmaymiz va undan maqsadga muvofiq foydalanolmay, nutqiga noto'g'ri baholashimiz mumkin. Demak, pragmatika tarjimada emas, balki asliyatda ham juda muhimdir. Tarjimaning uslubiy bo'yoq kasbi, turli tillar orasida uslubiy va pragmatik jihatlardan o'zaro mos kelish yoki kelmasligi, tilning leksik vositalarini tanlashga bog'liqdir. Ushbu xususiyat, tarjimon uchun mazkur sohaning tasavvur va qarashlarini ifodalaydi. Kino tarjimasi misolida, pragmatikaning birinchi vazifasi original kinogaga estetik ta'sir ko'rsatishdir. Agar tarjimada asliyatdagi pragmatik ta'sir mavjud bo'lmasa, u muhitda hech qanday reaksiya olib bo'lmaydi, bu esa asliyatning pragmatik xususiyatlarining qayta yaratilmaganligini va bu tarjimaning qiymatga ega bo'lmaganligini ko'rsatadi. Amaliy tarjimada pragmatik maqsad, tinglovchiga ko'zda tutilgan kommunikativ ta'sirni belgilashda ifodalangan. Tarjimada qayta tiklanadigan kommunikativ effekt, asliyatning asosiy maqsadini qayta tiklashda o'rnatiladi. Badiiy filmning tomoshabinga ta'sir kuchi kinoning syujeti, mazmuni, badiiy qimmat, o'ziga ko'plab tomoshabinlarni jalb qila olishi bilan belgilanadi. Bunday badiiy kino tarjimasining pragmatik vazifasi tarjima tili kinoda ham asliyatdagidek, tomoshabinga badiiy-estetik ta'sir ko'rsata oladigan kino yarata olishdir.[4]

Natijalar. Tahlillar natijasida quyidagi asosiy ilmiy natijalarga erishildi:

Ma'lumki, ilmiy-texnik kinolarning asosiy vazifasi ta'sir o'tkazish emas, balki axborotni yetkazishdir. Bu o'rinda bunday kino tarjimasining ham bosh vazifasi xuddi shunday bo'ladi va tarjimada pragmatikaning roli asliyatdagi axborotni to'g'ri va aniq yetkazish hisoblanadi. Ba'zan shunday holatlar ham kuzatiladiki, tarjimada zarur bo'lgan ilmiy-texnikaviy axborot undan mutaxassislar foydalanishi uchun asliyatdagiga nisbatan yanada tushunarliroq, aniqroq shakllarda bayon qilingan bo'lishi mumkin. Ba'zi hollarda tarjima asl nusxadan ko'ra asosiy pragmatik maqsadga erishadi. Xulosa qilib aytganda, pragmatik jihatlar tarjimada hal qiluvchi rol o'ynaydi va katta ahamiyatga ega. Shunday qilib, tarjimonlar asl nusxadagi pragmatik elementlarni sodiq va aniq yetkazishlari kerak. Yuqoridagilarni umumiy qilib aytadigan bo'lsak, tarjimada pragmatikaning roli va ahamiyati quyidagilardan iborat:

Birinchi, o'zga tilda yozilgan kino mazmunini tushuntirish;

Ikkinchi, retseptorga ta'sir o'tkazish; bu ham o'z navbatida quyidagilarga bo'linishi mumkin: a) Ijobiy ta'sir b) Salbiy ta'sir c) Neytral

Uchinchi, ma'lum axborotni to'g'ri yetkazish;

To'rtinchi, madaniy tafovutlarni ta'riflash va ularni o'rganish.[5]

Tarjimonning ekvivalentlikning barcha darajalariga erishish uchun - semantik, janr-stilistik, pragmatik - matnni adekvat tushunishga erishish uchun uni matnni chet tili o'quvchisining idrokiga moslashtirishga majbur qiladi. Ko'pincha o'quvchi tarixiy, madaniy va geografik atamalar haqida ma'lumotga ega bo'lishmaydi va ona tilida

so‘zlashuvchi sifatida talqin qila olmaydi.[6] “Pragmatik tarjima” tushunchasi turli talqinlarga duchor bo‘lganligi sababli e‘tiborga loyiqdir (Nyumark, 1988).[7] Eng keng tarqalgan kontseptualizatsiya Delisl [8] dan olingan bo‘lib, u tarjimalarni tasniflashda manba matn funksiyasiga nisbatan “pragmatik” va “adabiy” tarjimani farqlaydi. Pragmatik tarjima (hozirda ko‘proq ingliz tilida so‘zlashuvchi kontekstlarda "ixtisoslashtirilgan" tarjima deb nomlanadi, shuning uchun asosan ko‘rsatmalar berish kabi aniq “matn aktlarini” tashkil etuvchi aniq maqsadlar uchun matnlar bilan bog‘liq bo‘ladi. “Huquqiy tarjima tadqiqotlarida esa yuridik matnlarning “pragmatik matnlar” sifatidagi maqomi tarjimonlar duch keladigan o‘ziga xos semiotik cheklovlar va huquqiy tizimlarning bir-biriga mos kelmasligi sababli so‘roq ostida qolgan”.[10] Bu funksionalistik yondashuvlar tarafdorlarining barcha tarjima holatlarida bunday yondashuvlarning barcha matn turlariga qo‘llanilishi haqidagi da‘volariga qarshi chiqdi.[11] Nazariy jihatdan tarjimaning amalga oshirilishidagi o‘zgarishlar, xoh hamkorlikda va ishtirokchi, xoh sinxron va asinxron bo‘ladimi, va uning amalga oshirilayotgan kontekstlari tarjimashunos olimlar oldida muqarrar ravishda yangi savollarni keltirib chiqardi. Biroq, nazariy asoslarni ishlab chiqishda pragmatikaga asoslanganlar kam. Masalan, Desilla(2018) audiovizual tarjimashunoslikka nisbatan pragmatika bilan cheklangan aloqani kuzatadi.[12] Holbuki, tarjimashunoslikda ijtimoiy-rivojlantiruvchi yondashuvlar (masalan, Beyker, 2006) [9] manba-maqsadli matn farqini shubha ostiga qo‘yib, olimlarni tarjima amaliyoti va mahsulotdagi xabarlarini manipulyatsiya qilish va mo‘ljallangan ma‘no tushunchalarini qayta ko‘rib chiqishga chorladi. Pragmatikaning mikro (ya‘ni, xususiyatlari) va makro (ya‘ni, madaniy va ijtimoiy) jihatlariga qiziqqan olimlar uchun ushbu paradigmatic siljishning oqibatlari hali bu sohada to‘liq o‘rganilmagan.

Muhokama. Tarjimada pragmatika hal qiluvchi omillardan biridir. Pragmatik adekvatlik tarjimaning kommunikativ samaradorligini belgilaydi va u ekvivalentlik bilan uzviy bog‘liq bo‘lsa-da, undan kengroq tushunchani ifodalaydi. Shuningdek, pragmatik moslashuv tarjimada madaniy, ijtimoiy va kontekstual tafovutlarni bartaraf etishda muhim vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Bu jarayon tarjimondan nafaqat til bilimini, balki keng madaniy kompetensiyani ham talab qiladi. Nazariy jihatdan, pragmatika tarjimashunoslikda hali to‘liq o‘rganilmagan yo‘nalishlardan biri bo‘lib qolmoqda. Ayniqsa, audiovizual tarjima va huquqiy tarjima sohalarida pragmatik yondashuvlarni chuqurlashtirish zarur.

Shu bois, zamonaviy tarjimashunoslikda pragmatik yondashuvlarni rivojlantirish, ularni turli matn turlariga qo‘llash va yangi metodologiyalar ishlab chiqish muhim ilmiy vazifa sifatida qaraladi. Pragmatika esa faqatgina madaniy tafovutni ta‘riflabgina qolmay, balki uni o‘rganadi ham. Shuni yodda tutish kerakki, tarjima pragmatika sohasini to‘liq almashtira olmaydi. Biroq, ular bir-biridan ajralmas. Pragmatika va pragmalingvistika

tilshunoslikning keng doirasidagi ikkita bog‘liq magistr dissertatsiyasi sohasidir. Ikkala sohada ham tilning kontekstda qanday ishlatilishi va tilning kommunikativ funksiyalari haqida gap boradi. Pragmatika so‘zlarning ma’nosini kontekstda o‘rgansa, pragmatik lingvistik til tuzilmalari va xususiyatlari ma’no talqiniga qanday hissa qo‘shishini o‘rganadi. Pragmatika ishlatilayotgan tilni o‘rganish yoki ma’ruzachilar o‘zlarining kommunikativ maqsadlariga erishish uchun kontekstda tildan qanday foydalanishlari bilan bog‘liq. Bu so‘zlarni so‘zma-so‘z yoki semantik talqin qilishdan tashqari ma’noni tahlil qilishni o‘z ichiga oladi. Pragmatik ma’no kontekstga bog‘liq bo‘lib, u ma’ruzachining (so‘zlovchining) niyati, tinglovchining bilimi va muloqot sodir bo‘ladigan ijtimoiy va madaniy kontekst kabi turli omillarga tayanadi. Tarjima adekvatligiga asosan matni pragmatik moslashtirish orqali erishiladi (qarang Matnning pragmatik moslashuvi). Shu bilan birga, turli milliy tillarda uchraydigan janr va stilistik xususiyatlar bundan mustasno, pragmatik parametrlari juda xalqaro bo‘lgan matn turlari mavjud. Bunday matnlarga ilmiy, axborot va biznes matnlari kiradi. Va sezilarli pragmatik moslashuvga muhtoj bo‘lgan matnlarning turlari mavjud - bular adabiy va jurnalistik matnlar, reklama matnlari kiradi. Tarjimani Pragmatik Muvozashtirish - bu tarjimonning boshqa madaniyatlarni tashuvchisi bo‘lib, qabul qiluvchi tomonidan Tarjima matnini uni idrok etishiga, moslashtirishga qaratilgan usullar tizimidir.

Xulosa. Pragmatik adekvatlik va ekvivalentlik tarjima jarayonining o‘zaro bog‘liq, ammo mazmunan farqlanuvchi asosiy kategoriyalaridir. Ekvivalentlik asosan asl va tarjima matn o‘rtasidagi mazmuniy yaqinlikni ifodalasa, adekvatlik esa tarjimaning kommunikativ maqsadga, kontekstga va qabul qiluvchi auditoriyaga mosligini anglatadi. Shuning uchun har qanday adekvat tarjima ma’lum darajada ekvivalent bo‘lishi zarur, biroq har qanday ekvivalent tarjima adekvat bo‘lvermaydi. Tarjima jarayonida faqat lingvistik moslikni ta’minlash yetarli emas, balki madaniy, ijtimoiy va pragmatik omillarni ham hisobga olish muhimdir. Pragmatik moslashuv, qayta qurish, qo‘shimcha izohlar berish kabi usullar tarjimaning samaradorligini oshiradi. Natijada, tarjimon nafaqat til vositalarini biluvchi mutaxassis, balki madaniyatlararo vositachi sifatida faoliyat yuritishi zarurligi ta’kidlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. George. Y. Semantics and Pragmatics. The Study of Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 1985. – P.213-218.
2. Hatim, Basil, Ian Mason. Discourse and the Translator. - Cambridge Unit Press, 2013. – P.61-64.
3. Hatim. B, Mason. Discourse and the Translator. - Longman, Edinburg Gate: Harlow, 2013. – P.147-154.
4. James.F. E. Pragmatics and Translation: The Problem of Presupposition. - TTR: traduction, terminologie, rédaction, V 6, N 1, 1993. – P.149-170.
5. Verschuern.J, Ostman.J.O. Key Notions of Pragmatics, Handbook of Pragmatics Highlights, VI. - Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2009. – P.304.
6. Hickey.L. The Pragmatics of Translation. Volume 12, 1998. – P.256.

7. Newmark.P. Pragmatic Translation and Literalism, TTR: traduction, terminologie, rédaction 1(2), 2019. – P.133–145.
8. Delisle.J. L'analyse du discours comme méthode de traduction. Initiation à la traduction française de textes pragmatiques anglais. Théorie ET pratique. - Ottawa: Presse Universitaire d'Ottaw, 1980. – P.77.
9. Baker.M. Translation and Conflict: A Narrative Account. - London & New York: Routledge, 2006. – P.156.
10. Garzone.G. Legal Translation and Functionalist Approaches: A Contradiction in Terms? In La traduction juridique: Histoire, théorie(s) ET pratique / Legal Translation: History, Theory/ies, 2000. – P.74-86.
11. Reiss.K.H. Vermeer Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory Explained, -Manchester: St. Jerome, 2013. – P.55-58.
12. Desilla.L. Pragmatics and Audiovisual Translation, in L. Pérez-González (Ed.). The Routledge Handbook of Audiovisual Translation. - London & New York: Routledge, 2018. – P.242–259.

